چکیده

شهرها همواره تحت تاثیر مجموعه‌ای از عوامل و نیروهای طبیعی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و فناوری در ابعاد مختلف جمعیتی، فیزیکی و اجتماعی در حال تغییرند. رشد شتابان شهرنشینی و تغییرات سریع و عمیق بافت کالبدی و ساخت اجتماعی شهرهای ایران در چند دهه اخیر ضرورت و اهمیت بررسی و تحلیل عوامل تاثیر گذار بر تحولات شهری کشور را مطرح می‌سازد. در این میان با توجه به نقش مهم شهرهای کوچک در تعادل بخشیدن به نظام شهری کشور، بررسی و تحلیل عوامل و مکانیسم‌های رشد این دسته از شهرها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌گردد، بر این اساس این تحقیق با توجه به موضوع، اهداف، سوالات و فرضیه‌های تحقیق، به مطالعه و بررسی توسعه فیزیکی شهر لیسار و تحلیل عوامل موثر بر آن به تاکید بر جهات بهینه توسعه آتی شهر می‌پردازد. روش تحقیق حاضر به صورت توصیفی، تحلیلی و اسنادی – میدانی است، که از ابزارهای مصاحبه و پرسشنامه نیز بهره برده شده است.

نتایج یافته‌های بدست آمده بیانگر این است که توسعه شهر لیسار در طی مراحل زمانی مختلف یک دهه اخیر و آغاز دهه دوم بصورت خطی بوده و تحقیقات انجام شده در زمینه موانع و امکانات توسعه شهر نشان می‌دهد که عمده‌ترین عوامل محدودکننده توسعه شهر تحت دو عنوان، عوامل طبیعی؛ رودخانه لیسار و اراضی پرشیب اطراف قلعه صلصال ؛ و اقتصادی؛ زمین‌های کشاورزی محصور کننده‌ی شهر؛ مطرح هستند. حرایم مربوط به راه‌ها، خطوط فشار قوی و محصوریت توسط نواحی روستایی با مدیریت مستقر، از دیگر عوامل موثر در توسعه بافت کالبدی شهر تلقی می‌شوند. پژوهش حاضر با درنظر گرفتن محدودیت‌های موجود، جهات آتی توسعه شهر را در شش پهنه‌ی مستعد توسعه در داخل محدوده، با استفاده از منطق فازی اولویت‌بندی نموده و با بکارگیری روش ال ساعتیAHP مهم‌ترین نیروهای پیشران در توسعه شهر را شناسایی نموده‌است.

مطالعات انجام‌شده جهات توسعه آتی را به ترتیب در طرفین معبر اصلی شهر (۰.۷٤۰)، در حد فاصل جایگاه CNG تا خیابان باهنر و اداره برق (۰.٦٤۰)، طرفین خیابان ١٤ متری جدید از دبیرستان مفتح تا خیابان فرهنگ (۰.٦۰۸)، توسعه در اراضی حدفاصل خیابان شهید اکبری و شهید طاهری در اولویت چهارم(۰.۵۹۲)، توسعه سمت شرقی خیابان باستان تا معبر اصلی شهر(۰.۵۳۲) و توسعه در اراضی بایر که به صورت منفصل در داخل محدوده پراکنده هستند (۰.۵۲۸) پیشنهاد نموده‌است. همچنین مطابق نتایج دو الگوی توسعه خطی فشرده و پیروی از الگوی بوم شهر، دو مدل سازگار با مورفولوژی و بستر طبیعی شهر لیسار می‌باشند.

واژگان کلیدی: توسعه فیزیکی، جهات توسعه، بافت کالبدی، شهر لیسار